ШАГБАЗЪ-ГИРЕЙ ИЗМАЙЛОВИЧЪ
АХМЕРОВЪ
КАЗАНЬ

سواد خوان

معارف اسلامیه‌دن

جزء اول

❀ ع ❀

بو کتاب قزان اونیویرسیتیتی‌نڭ طبع خانه‌سنده
باصمه اولنمشدر ۱۸۹۱ نچی یلده

سَوَادْ خوانْ

صبیان اوچون سَوَادْ تعلیمنی وتعلیم ننڭ بعض اصولنه تنبیه‌نی وبر نچه فوائدنی مشتمل اولان (سَوَادْ خوان) نامنده بر رساله‌ء لطیفه‌در خدمة دینیه اولمق املیله عالمجان بن محمدجان بارودی ترتیب ایدن معارف اسلامیه‌ننڭ جزء اولی‌در

رخصت بیرلدی سنکت پیتربورخده ۲۶ نچی مارتده ۱۸۹۱ نچی یلده

وکان طبعه لسبع خلون من ذی القعدة سنه ۱۳۰۸ بمطبعة الخزانة بمدينة قزان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

هر صبی‌غه تُلی تزالوب یتکاچ اعوذ بسمله نی حرفلرینی
درستلاب ایتورگا اوگراتمك كرك
ودخی لآ اِلٰهَ اِلاّ اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ کلمه سنی یتوشدروب
ایتورگا اوگراتمك كرك
بالاننك تلی وهوشی تزالگاچ شفقت برله حروف هجأتانوتماق
تیوشلی. هرقایسی حرف‌ننك صورتنی کونکلنه آلسون مثلا
(ا) صورتنی تمام تانوتوب (ب) صورتنی اوگراتلور (ب)
صورتنی بلکاچ (ت) صورتنی تعلیم بیرلور وهکذا ۱۰ حرف‌لرننك
صورت‌لرینی تمیز ایتمایچه تُل‌دن ایشتو برله یاددن اوقومق
بیك ضررلی دور. تانومای فهملمای اوقوننك یاراقسز ایكاننی
مُعلّم‌لر بلکایلر وبالالرغه بلدرگایلر ۱ کر حرف نی اوقوغانده

یازدره بارسالار تانوماق اوچون بیک مفید بولور کورکام
یازماسه ده حرف روشنی یازه بلسه کفایه · حروف هجانی ـ تنها ـ
اوّل[1] کلمه ده ـ اخیر[2] کلمه ده ـ وسط[3] کلمه ده ـ بولمق[4] اعتباریله دورت
درجه ایتوب تعلیم ایدلور ·

درجهٔ اولی تنها حرفلر

هر حرفنی اسمی بر له ایتلور الف با تا حا خا کاف دیو یو مشاق
وقاتی حرفلرنی ـ ثاوسین آیرمه لرینی یخشی بلدرمك تیوش

ا ب پ ت ث ج چ ح خ د ذ
ر ز ژ س ش ص ض ط ظ ع غ
ف ق ك گ ل م ن و ه ی

درجهٔ ثانیه حرفلرننك اول کلمه ده بولغاندا غی روشلری

بـ تـ ثـ جـ حـ خـ سـ شـ صـ ضـ
طـ ظـ عـ غـ فـ قـ کـ لـ مـ نـ هـ یـ

درجهٔ ثالثه حرفلرننك اخیرده بولولاری روشی

ـا ـب ـپ ـت ـث ـج ـچ ـح ـخ ـد ـذ
ـر ـز ـژ ـس ـش ـص ـض ـط ـظ ـع ـغ
ـف ـق ـك ـگ ـل ـم ـن ـو ـه ـی

درجهٔ رابعه حرفلرننك اورته ده بولغان روشلری

ـبـ ـپـ ـتـ ـثـ ـجـ ـچـ ـحـ ـخـ ـسـ ـشـ ـصـ ـضـ

ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه ي

فصل

مذكور دورت درجه حرفلرنی صبی تمام ملكه ایتكاچ سكون وحركتلرنی بلدرمك كرك - بر آست ایكی آست - بر اُتور ایكی اُتور - بر اوست ایكی اوست - سكون - شده - مد اشارتلرینی آیروب آیروب آنكلاتمق تیوش در

ـِ ـٍ ـُ ـٌ ـَ ـً ـْ ـّ ـٓ

بولارنی بلگاچ حروفده اجرا ایدلور اَ بَ تَ دیو یازغانچه قسقه چه ایتمك اوكراتلور (الف اوستون اَ) (باء اوستون بَ) دیو اوزایتمق وهجاء قلمق حاجت بولماس

فتحه = اوست

اَ بَ پَ تَ ثَ جَ چَ حَ خَ دَ ذَ رَ زَ ژَ سَ شَ

صَ ضَ طَ ظَ عَ غَ فَ قَ كَ گَ لَ مَ نَ وَ هَ يَ

كسره = آست

اِ بِ پِ تِ ثِ جِ چِ حِ خِ دِ ذِ

رِ زِ ژِ سِ شِ صِ ضِ طِ ظِ عِ غِ

فِ قِ كِ گِ لِ مِ نِ وِ هِ يِ

ضمه = اُتور

اُ بُ پُ تُ ثُ جُ چُ حُ خُ دُ ذُ رُ زُ ژُ

سُ شُ صُ ضُ طُ ظُ عُ غُ فُ قُ كُ گُ لُ مُ نُ وُ هُ يُ

اوشبولرنی یخشی بلگاچ ایکی حرکتلی حرفلرننک یازو صورتلرینی وأیتولرینی اوگراتلور مثلا (بًا بٍ بٌ) دیو قسقەچە ایتورلر (باغە ایکی ا وستون بًا ـ باغە ایکی آستین بٍ) دیو هیچ حرفدە هجالاو حاجت اولماس

ایکی اوستلی حرفلرننک صورتلری

ءً بًا تًا ثًا جًا حًا خًا دًا ذًا رًا زًا سًا شًا صًا ضًا
طًا ظًا عًا غًا فًا قًا كًا لًا مًا نًا وًا هًا یًا

ایکی آستلی حرفلر

اٍ بٍ پٍ تٍ ثٍ جٍ حٍ خٍ دٍ ذٍ رٍ زٍ سٍ شٍ
صٍ ضٍ طٍ ظٍ عٍ غٍ فٍ قٍ كٍ لٍ مٍ نٍ وٍ هٍ یٍ

ایکی اوتورلی حرفلر

اٌ بٌ تٌ ثٌ جٌ حٌ خٌ دٌ ذٌ رٌ زٌ سٌ شٌ صٌ
ضٌ طٌ ظٌ عٌ غٌ فٌ قٌ كٌ لٌ مٌ نٌ وٌ هٌ یٌ

سکون = ساکن

سکونلی حرفنی آلدندە بولغان حرفکە قوشوب ایتولور

اَبْ اَتْ اَثْ اَجْ اَحْ اَخْ اَدْ اَذْ اَرْ اَزْ اَسْ اَشْ
اَصْ اَضْ اَطْ اَظْ اَعْ اَغْ اَفْ اَقْ اَكْ اَلْ اَمْ اَنْ
اَوْ اَهْ اَیْ

سکونلی حرفنی کسره‌کا قوشمق صورتی

اِبْ اِتْ اِثْ اِجْ اِحْ اِخْ اِدْ اِذْ اِرْ اِزْ اِسْ اِشْ

اِصْ اِضْ اِطْ اِظْ اِعْ اِغْ اِفْ اِقْ اِكْ اِلْ اِمْ اِنْ

اِوْ اِهْ اِیْ

سکون‌نی ضمه‌کا قوشو صورتی

اُبْ اُتْ اُثْ اُجْ اُحْ اُخْ اُدْ اُذْ اُرْ اُزْ اُسْ اُشْ

اُصْ اُضْ اُطْ اُظْ اُعْ اُغْ اُفْ اُقْ اُكْ اُلْ اُمْ اُنْ

اُوْ اُهْ اُیْ

سکون‌نی الف دان باشقه حرفلرکه قوشو صورتی

بَرْ بَسْ بَلْ تَنْ جَبْ خَمْ سُمْ شُلْ كُلْ لُمْ عُنْ قُلْ

كِلْ زِدْ بِنْ بِعْ مِنْ قِفْ * فصل *

بونلردان صونك طولو حرکتلرنی اوگراتولور طولواوستدن الف حاصل اولور (بَا-تَا) کبی طولو آستدن یاحاصل اولور (بی قی) کبی طولو اتوردن واوحاصل اولور (بُو تُو) کبی اشبوقاعده‌نی بالاغه آنکلاتوغه اجتهاد کرك

طولو فتحه

اَ بَا تَا ثَا جَا حَا خَا دَا ذَا رَا زَا سَا شَا صَا ضَا

طَا ظَا عَا غَا فَا قَا كَا لَا مَا نَا وَا هَا يَا

طولو کسره

اِی بِی تِی ثِی جِی حِی خِی دِی ذِی رِی زِی
سِی شِی صِی ضِی طِی ظِی عِی غِی فِی قِی کِی
لِی مِی نِی وِی هِی یِی

طولو ضمه

اُو بُو تُو ثُو جُو حُو خُو دُو ذُو رُو زُو سُو شُو
صُو ضُو طُو ظُو عُو غُو فُو قُو کُو لُو مُو نُو وُو
هُو یُو

طولو اوستکا ساکن ایارتو

آلْ بَالْ جَالْ حَالْ خَانْ شَاهْ صَاوْ طَاوْ طَایْ قَارْ قَازْ
مَایْ یَاشْ

طولو کسره‌کا ساکن ایارتو

بِیلْ بِیرْ تِیرْ جِیلْ فِیلْ کِیلْ کِیتْ کِیمْ نِیکْ هِیچْ
تِیکْ جِیکْ

طولو ضمه‌کا ساکن ایارتو

اُونْ اُولْ بُوشْ بُویْ بُورْ خُوشْ سُوتْ صُوقْ صُولْ
قُولْ قُونْ کُولْ کُوزْ کُوبْ

فصل

بونلرنی یخشی آنکلاغاچ شدّه‌لی حرفلرنی تعلیم ایدلور
شدّه‌لی حرفی‌ننک قوشولغان ایکی حرف بولماقنی بلدرولور

بر اوسنلی شدّه صورتلری

اَنَّ اِنَّ وَدَّ وُدَّ عَلَّ فِرَّ مِمَّ عَمَّ مَنَّ جِدَّ

بر آستلی شدّه صورتلری

وِدِّ اِمِّ حَبِّ جُبِّ كِدِّ حَدِّ لِمِّ رَبِّ

بر اُتورلی شدّه صورتلری

اُمُّ سَبُّ نِدُّ قَدُّ هُمُّ كُلُّ اَىُّ جَدُّ رَبُّ رُدُّ

ایکی فتحه‌لی شدّه

حُبًّا غَمًّا كُلًّا اَبًّا جَمًّا صَفًّا دَكًّا شَمًّا رَدًّا صُمًّا

ایکی کسره‌لی شدّه

رَبٍّ دَبٍّ حَدٍّ جَدٍّ شَقٍّ مَدٍّ كَدٍّ بَتٍّ شَمٍّ غَمٍّ

ایکی ضمه‌لی شدّه

كُلٌّ صَبٌّ طِبٌّ ضَبٌّ ضَرٌّ سَمٌّ حُبٌّ تَبٌّ غِبٌّ

هر قایسی سبق‌ده حرف وحرکت نوعلری‌ننك صورتلرینی وآنلره مخصوص طاوشلرنی بالاغه بیك یخشی بیلگولتمك لازم‌دور.

فصل

یوقاری سبق‌لارنی یخشی بلکاچ اوچ دورت حرفلی کلمه‌لرنی قوشوب ایتوکا اوگراتولور حرفنی حرکه سی برله یالغوز یالغوز ایتکاچ ایکنچی حرف‌کا قوشار

حسن عمر شرف علی صفا احد زفر کرم ملك

فرس باقر شاکر صابر ذاکر قاهر کاظم بصیر

سمیع خبیر حلیم قدیر غفور شکور صبور ضروب

جسور احمد اکبر اصغر احسن اعلم

عزت ملت همت صحت دقت منت شدت نیت

علت عدت مسجد مکتب مخزن مرکب منعم

فصل هر تورلی سوزلر

آتام کلدی سلامت، آنام قلدی ضیافت، خداغه شکر ایتدم،

نماز اوقدم طهارت برلان، سبق اوقدم اخلاص برلان.

آز آز یادغه آلدروب ویازدروب آنکلاتوب اوقتمق کرك

بولور حفظ مشقت بولسه تکلیف ایدولماس

ربم الله، دینم اسلام، پیغمبرم محمد علیه الصلوة والسلام الله

تعالی بزنی یوقدن بار قیلدی تن یاراتدی، جان ویردی،

کورورکا کوز بردی، توتارغه قول بردی، یرورکا آیاق بردی،

سبق اوقورغه تل بردی، بلورکا ذهن بردی، آشارغه اکمك

کومچ بردی، الله ننك بزکا برکان نعمت لرینه شکر قیلامز،

الحمد لله. محمد علیه الصلوة والسلام بزگا دین وایمان اوگراتدی،
علم اوگرانورگا قوشدی آتا آناغه یخشیلق ایتارگا، قرنداش
لرغه شفقت ایتارگا، خیانت قیلماسقا، یالغان وباشقا یمان سوز
سویلماسکا قوشدی. بزلر محمدننگ یخشی یولنی کورستگانی
اوچون یمانلقدان طیغانی اوچون آنگار رحمت اوقیمز
صلوات ایتامز صلی الله علیه وسلم. اسلام دیننده بش وقت
نماز اوقومق، رمضان آینده روزه توتمق، زکات برمك، حج
قلمق، فرض در فرضنی قلغان آدمگا دنیاده برکت آخرتده جنت
بولور فرضنی قویغان کشی وهر یاوز کشی دنیاده یمان
جزا تابار آخرتده تموغده اوتقه یانار. وهر کم کورکام خلقلی
ویخشی فعللی بولمق تیوش در *کورکام خلقلر* بار نعمتگا
شکر قلمق، آز بولسه قناعت ایتمك، بلا کلسه صبر قلمق،
قضاغه راضی بولمق، آتا آناغه استاذغه خدمت وحرمت ایتمك،
اولوغلرغه تعظیم ایتمك، کچکلرگا شفقت قلمق، عالملرنی
وفقیرلرنی دوست توتمق، فاسق ویاوز کشیلردن قاچمق،

سبق اوقورغه علم اوگرانوگا تروشمق، یخشی سبق اوقغاچ کسب ایتمک، دین اشن دنیا اشندن آلدن کورمک، صدقه بیرمک کبی *یمان خلقلر *تکبر بولمق، کشی نی آلدامق، کشی گا یمان نیتده بولمق، کونچیلک قلمق، الوغلرگا ادب سزلیک ایتمک، اوغرلمق، فقیرلرنی خورلمق، کشی لر آراسنده سوزیروتمک، اورنسز حیوانلرنی رنجتمک کبی در.

کورکام خلقلی بولغان کشی دنیاده آخرتده بختلی و دولتلی بولور یمان خلقلی کشی دنیاده و آخرتده خور بولور وهر وقت جفالی بولور

* فصل *

مسلمانچه یلده اون ایکی آی. اسملری اوشبودر، محرم، صفر ربیع الاول، ربیع الآخر، جمادی الاولی، جمادی الآخری، رجب شعبان، رمضان، شوال، ذوالقعده، ذوالحجه.

کوبراک آلتی آی اوتز کوندن آلتی سی یکرمی توقز کوندن بولور. بریل اوچ یوز ایللی دورت کون بولور. آی ده دورت آطنه در *

آطنه‌ده یدی کون اسملری شنبه، یکشنبه، دوشنبه، سه‌شنبه
چهارشنبه، پنجشنبه، جمعه. تاولیك‌ده یکرمی دورت ساعت در
هرساعت آلتمش دقیقه در

مسلمان یلی‌نه (سنهٔ قمریه) دیرلر (آی یلی) دیمك باشی محرم
آیی‌ننك اوّل کونی در محرم‌ننك اوننجی کونی عاشورا بیرامی در
ربیع اوّل‌ننك اون ایکنچی کونی پیغمبرمز محمد صلی الله
علیه وسلم طوغان بیرامدر. رجب‌ننك اوّل آطنه کیچی رغائب
بیرامیدر. شعبان‌ننك اون بشنچی کیچه‌سی برائت بیرامیدر.
رمضان شریف‌ننك یکرمی یدنچی کیچه‌سی قدر کیچه‌سی در
الله طوغری کنورسه. شوّال‌ننك اوّل کونی عید کونیدر
ذوالحجه‌ننك طوقزنچی کونی عرفه کونیدر حج قیلنه تورغان
کوندر اوننچی کونی قربان چالوعیدی در

فصل

موندن صونکده تانوتوب اعوذ وبسمله وابجد اوقوتوب ابجد
حسابنی ورقم لارینی بلدرمك تیوش بولور *

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَبْجَدْ هَوَّزْ حُطِّيْ كَلَمَنْ سَعْفَصْ قَرَشَتْ ثَخَّذْ

ضَظَغُلاً فَتَبَارَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ الْخَالِقِيْنَ

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمَنْتُ بِاللّٰهِ

وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْقَدْرِ خَيْرِهٖ وَشَرِّهٖ مِنَ

اللّٰهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ *

ثَنَاء

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالٰى جَدُّكَ وَلَآ اِلٰهَ

غَيْرُكَ *

حَوْلَقَة

لَاحَوْلَ وَلَاقُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ .

تشهد

اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ

وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلٰى عِبَادِ اللّٰهِ الصَّالِحِيْنَ

اَشْهَدُ اَنْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُولُهٗ

صلوات شريفه اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ
عَلٰى اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى آلِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ
اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى
اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى آلِ اِبْرَاهِيمَ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ *
رَبَّنَا آتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

فصل سبق اوشبو مرتبه كا ايرشكاچ هفتيلك باشلانور بالاغه سهولت اوچون بلادا سلام ده سورهٔ فاتحه اوقغاچ قل اعوذ برب الناس دن باشلاب يوقارى غه نابا اوقوب بارمق عادت اولمشدر بالاغه قرآن اوقوتقانده دُرست تلفظ قيلدرمق لازم در (ث) (س) (ص) حرفلرينى آيروب (ح) (خ) حرفلرينى (ع) (غ) وهم (ض) (ظ) حرفلرينى تجويد قاعده سنجه آيروب ايتوكا اوگراتمك واجب در. خطاغه ملكه ايتمكان لسان نى درست كا عادت قيلدرمق آسان راق بولور. اگر بالا ننك (اَلْحَمْدُ) اورنينه (اَلْخَمْدُ) (اَلْعَالَمِينَ) بدلينه (اَلْغَالَمِينَ) (اَلْمَعْضُوبِ) بدلينه (اَلْمَغْظُوبِ) ديما كنه خلفه راضى بولوب اونكارسه عاصى بولور وهم بالانى اضلال قيلغان بولور.

ودخى ادغام، اظهار، اخفا، ترقيق، تفخيم، وقف، ماده لرنده قواعدنى بلدرمك مرتبه سى بولماساده مقتضاسنجه اوقورغه اوگراتو

تيوشليدر

تیوشلیدر. بالاغه مِنْ رَبِّكَ ده نون نی ظاهر رانی نچکا ایتودن نون نی راغه کروتوب رانی قالون قیلوب مِن رَبِّكَ دیوب ایتو چیتون توکل در. باری قرأت برله نماز اوقوچی خلفه بالا حقنده بر آز شفقتلی بولمق کرك. بالاغه هر سبق نی خصوصا قرآن سبقینی آز آز بیرمك تیوش در. قرآنده آز بولساده درست تلفظ اوگرانمك مقصوددر. باشقه کتابده یخشی تانوغاچ نه ایتکاننی آنکلاو وکونکل کا آلومطلوب در. یوقارغی دعالارنی اوقوب حفظ ایتکاچ اخلاق غه تعلق لی اوج دورت حکایه اوقتلور ویخشی آنکلاتلور

❀ حکایه ❀

بر کشی ننك ایکی اوغلی بار ایمش برسی صادق آتلی ایکنچی سی صابر اسملی. بولارنی آتالاری اوقورغه مکتب گا بیرکان. صادق مکتب کا بارغانده قایتقانده برده توقتامای اوینامای- چوراغان کشی گا سلام بیروب مکتب ده چاغنده سبق اوقوب یازوب قنه- بالالر برله اوینامای سویلاشمای- تروشوب اوقوغان. صادق نی شولای بولغانغه کوره آتا آناسی وهم چیت کشی لر بیك یاراتا باشلاغانلر. هر وقت - صادق ادبلی انصافلی بالا انشاءَ اللّٰهُ ظور ایغاچده توفیقلی بختلی بولور دیوب خیر دعاء قیلا باشلاغانلر.

اما صابر سبق‌غه بارغانده قایتقانده توقتاب اوینّاب کوچه
ینکان نی قیناب ـ مکتب ده وقتده سبقنی یخشی اوقومای
بالالر برله سویلاشوب کراکماس‌کا تشقه ایشلک آلدینه
چغوب ـ جونسز یورکان. خلفه‌سی وآتا آناسی سوزلرنده
بیک توتماغان. بوصابرنی کچکنه دن خلق یمانلاب رنجوب
صابر برده صادق‌قه اوشاماغان بیک ادبسز دیوب سویلی
باشلاغانلر آتا آنالر یك‌طشدن بلدرماسالرده اچلرندن صابرنی
یاراتمای باشلاغانلر *

طورا ایغاچ صادق بیک بختلی یخشی‌بای بولغان اماصابرنادان
بختسز یمان فقیر بولوب قرداشی صادق‌قه خدمت‌کا
کروشوب کوچکه تاماغنی طویدرغان. مونا کچکنه وقتده ادبلی
بولوب سبق‌نی تروشوب اوقغان بالانچوك بختلی وهم بای
بولدی‌ده ـ سبق یخشی اوقماغان اوصال بالا نیندای بختسز
فقیریمان بولدی *

❀ حکایه ٢ ❀

عبدالله اسملی کشی‌ننك شاکر ذاکر حامد اسملی اوچ اوغلی
بار ایکان. بولار برکون آتالاری آلوب قایتغان آلمانی
رخصت‌سز برگالاشوب آشاغانلار. آتالاری بلوب بولارنی
جوابقه‌چاقورغان. شاکر ایتکان (من آشامادم ذاکر برله حامد

آشاغاندُر) دیو. آشامادُم دیب یالغان اَیتْکانْ وهم کشی عیبنی آچقان. اوشبو ایکی تورلی کناهی اوچون آتاسی قامچی برله صوغُب قارانکی بولْمَهکا جابقان. ذاکر (منْ آشامادُم) دیکان کیم آشاغانینی اَیتْمَکانَ. آتاسی مُنی قینامای غنه جابقان حالده برده یالغان سُویلْمای تورغان عقلْلی بالا ایکان - نی کورسامده طوغریلقدن کُوریمْ دیبْ آتاسینه قُورْقُب قَنه (خطالق برله آشاغان ایدُم) دیب جواب بیرکاچ طوغری ایتکان اوچون آتاسی تحسین ایدوب رحمت اوقوغان * طوغری سُویلاوبیك فائدهلی ایکان یالغان سویلاو کشی عیبن اَیتُو بیك یمان ضررلی ایکان *

❀ حکایه ❀

ایکی یخشی کیونْکان بالا ناچار کیوملی بالاغهچراب - برسی اُستونك باشنك بیك ناچار ایکان منم بورکمْده بیشماتمْده بیك یخشی دیکان آنکار قارشی ایکنچی یخشی کیوملی بالا ایتکان کیوم برله ماقتانو خطا اُش کیوم نی چرمش بالاسنه کیورتسانکده کیار باغاناغه جابسانکده ترور بیك کرا کلی اُش سبق یخشی اُقوکورکام خلقلی بولودر بو ایسکی کیوملی بالانك اُقوی خُلقی بزدن یخشی بولسه مرتبه سی بزدن یوقاری بختی بزدن آرتق بولور دیدی. بو سوزلرنی ایشونکاچ

ناچار کیوملی بالا اولگی ماقتانغان بالاغه رنجوب کتدی ایکنچی سنه خیر دعا قیلوب کتدی. اولگی بالاخلق سز عقل سز ماقتانچاق ایکان هم کشی رنجوتکان ایکنچی‌سی عقل‌لی انصافلی ایکان خیر دعا آلغان *

حکایه

بر عقل‌لی بالا اُسْتون یابقان طَبَقْ بِرْلَه کورشی‌کا نرسه آلوب بارغانده بر آدم چِرِاغْ بوطَبَق ده‌نی بار دیب سوراغان عقل‌لی بالاجواب بیرکان‌نی ایکانتی بُلورکا یاراسه اُستون قابلاماسلر ایدی دیب. بیك یخشی جواب بیرکان *

فصل

اوشبو حکایه‌لر تماممنده ابجد حسابنی ورَقَمْ‌لرنی تعلیم مناسب اولور *

(رَقَم‌لر)

١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠
بر	ایکی	اوچ	دورت	بش	آلتی	یدی	سکز	توقز	اون

بش رقمنی‌کا ها (٥) یاکه (ل) قویارلر

ابجد حسابی

ا	ب	ج	د	ه	و	ز	ح	ط
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩
ی	ك	ل	م	ن	س	ع	ف	ص
١٠	٢٠	٣٠	٤٠	٥٠	٦٠	٧٠	٨٠	٩٠
ق	ر	ش	ت	ث	خ	ذ	ض	ظ	غ
١٠٠	٢٠٠	٣٠٠	٤٠٠	٥٠٠	٦٠٠	٧٠٠	٨٠٠	٩٠٠	١٠٠٠

یب	یج	کد	کز	لا	لب
١٢	١٣	٢٤	٢٧	٣١	٣٢
مب	مح	نه	نز	سج	سح
٤٢	٤٨	٥٥	٥٧	٦٣	٦٨
عا	عط	فد	صه	قد	قمز
٧١	٧٩	٨٤	٩٥	١٠٤	١٤٧
رسب		ذنب	ضما	ظعه	غمد
٢٦٢		٧٥٢	٨٤١	٩٧٥	١٠٤٤

اوشبو یازلمش حسابلرنی آنکلانمق ذهن اوتکازو اوچون مفید بولور .

* فصل *

موندن صونکره سوال جواب طریقنچه اوشبو کلمه‌لرنی بلدرمك وهم بالالارغه بر برندن سوال وجواب ویروکا اوگراتمك کرك

سوال	جواب
انسان‌ننك حیوان دن آیرمه سی نی برله *	عقل وادب برله *
عقل سز ادب سز کشی کم حکمنده *	آدم قیافتنده بولسه ده حیوان حکمنده *
عقل ادب نچوك آرتور *	اوقومق یازمق برله وهم ادبلی کشیلرکا صحبت ایتوبرله *
عقل لی بالا سبق نی نچوك اوقور	حرفلرنی وحرکتلرینی بخشی قاراب نی اینتکانینی آنکلارغه وکونکلینه آلورغه تروشوب اوقور *
یازو قایچان یازار *	آلغان سبقینی بلکاچ بر آرجال ایتوب

سوال	جواب
	اوقوغان سبقینی کوچروب وهم کونکلندن یازار *
عقل‌لی بالا تاولیک‌نینک نی قدرنده اوقور *	کیمنده دورت ساعت اوقور *
نی قدرنده یازار *	ایکی ساعت یازار *
سبق‌نی یازونی بلگاچ اوینارغه یارارمی *	آناسندن رخصت آلوب اویده یاکه ایشک آلدنده یاکه باقچه‌ده اویناسه یارار
اوراملده اویناسه نچوک *	ادبلی بالا اوراملده اویناماس اوراملده اویناو اُتلر اشی وهم اِت‌کا اوخشاغان ادبسز بالالار اشی‌در *
آدب‌لی بالانینک کیوم سالومی نچوک *	ادب‌لی بالانینک کیومنده اصلا توزان بالچیق بولماس بولغان کیومنی قدرلب کیار سالغاچ یخشی جیوب قویار *
آیاق قول پاککلکی نی روشلی بولور *	آیاق قولی کُرسز پاکیزه بولور تُرناقلری کیسکان بولور *
بخت‌لی بالانچه یاشنده نماز اوقی باشلار *	یدی یاشنده نماز اوقی باشلار اون یاشنده وقتنده برده نماز قالدُرماس *
اون یاشنده نماز قویغان بالاغه نی حکم بولور *	اون یاشنده نماز اوقوماغان بالانی صوقماق تیوشلی بولور *

(سوال)	(جواب)
مسجدده نماز اوقو ادبی نچوك *	اول کرکانده بسم الله ایتوب اونك آیاق برله باشلاب آقرونلق برله بیك الوغ پادشاهلر اوینه کرکان کبی تعظیم برله کروب آنده مونده وکشی کا قاراماینغنه یمان اویناوچی بالالاردن چیتك اولتورمق وادب برله یخشی نماز اوقوغاچ دخی آقرونلاب الوغ آدملرکا یول بروب چقماق در *
ادبلی کشی ننك آشاو واچوی نی روشلی *	ادبلی آدم اویك وقتنك آشار وقتنك اچار اکر بالاننك کشیدن اوّل آشاسی کلسه آتا آناسندن اذن برله اوینده آشار. اما ادبلی بالا اورامك نرسه آلوب آشاماس اورامك آشامق حیوان صفتی در وهم ادبلی بالا آشارغه هرتورلی نرسه صوراماي برگانگا قناعت ایتار *
آدم ننك دیانتی واخلاقی اوچون قایسی علملر لازم در *	علمِ عقایدْ وعلمِ فقهْ وعلمِ اخلاقْ لازم در *

علم عقاید نچوك علم

الله‌ننك بارلقنی وبرلکنی وکورکام صفتلر برله صفتلانوینی وپیغمبرننك حق بولماقنی وآخرت‌ننك حق‌لقنی بیان ایتکان علم در *

علم فقه نچوك علم *

بنده‌ننك هر تورلی فعلی‌ننك جائز وحرام بولماقنی بیان ایتکان علم در *

علم اخلاق نچوك علم *

کورکام خلق‌لرنی وآلار برله صفتلانو علاجینی ویمان خلق‌لرنی وآلاردن ساقلانو طریقنی بیان ایتکان علم در

کوب عبرت‌لرگا سبب وکوب علم‌لرگا رَغبَت ایتُوگا سبب بولغان علم قایسیدر

علم تأریخ در *

علم تأریخ ننك حقیقتی نچوك وتاریخ دیب نی نرسه‌گا ایتورلر *

علم تاریخ دیوب اوتکانده بولغان الوغ پادشاه‌لرننك والوغ عالِم‌لرننك وَلادَت ووَفات سنه‌لرینی وآلارننك قیلغان اش‌لرینی ونی قدر علم حاصل ایتکانلرینی ونی روشلی اوقوغانلرینی بلْدُره تورغان علم‌گا ایتورلر

سؤال	جواب
علم تأریخ دن بر رمسئله بیان ایتکل *	علم تأریخ مسئله‌لرندن مثلا پیغمبرمز محمد صلی الله علیه وسلم عبدالله اوغلی‌در مکه شهرنده توغان قرق یاشنده پیغمبر بولغان ایللی اوچ یاشنده مدینه شهرینه کوچکان آلتمش اوچ یاشنده وفات بولغان *
مسلمانلر تاریخنك قایسی سنه‌نی توتارلار *	محمد صلی الله علیه وسلم ننك مکه‌دن مدینه‌کا کوچکان سنه‌نی توتارلر *
محمد علیه السلام ننك مدینه‌کا کوچوو ینه حاضر نچه یل *	اوشبو کتابنی یازغان وقتنك بر منك اوچ یوز سکز نچی یل‌در *
نصاری تاریخلرننك قایسی یل‌نی توتارلر *	عیسی علیه السلام ننك ولادت سنه‌سنی توتارلر *
عیسی علیه السلام ننك ولادتینه نچه سنه *	حاضرده بر منك سکز یوز توقسان درنچی سنه *
کشی اوزی ننك یوز صوینی نچوك ساقلارغه کرك	دین علملرینی اوگرانگاچ کسب ایتوب ساقلارغه کرك *
کسب ننك الوغ نوعلری نچه	اوچ نوع در ١ تجارت ٢ زراعت ٣ صناعت
تجارت نی نرسه *	صاتو و آلو ایتمك *

زراعت نی نرسه *

ایگون ایکمک *

صناعت نی نرسه *

هر تورلی هنر ایتمک کتاب یازمق عمارت قلمق آلتونچیلق باقرچیلق کاوشچیلک صابونچیلق کبی *

کسب ایتمک شریعتده ماقتاولی اش می نی قدرلی سی لازم *

کسب قلمق اوزی واهل وعیالی کشی گا محتاج بولماسلیق قدرلی هر کم گا فرضدر کسب ایتماسه کناهلی بولور *

کسب ننک مستحب بولغانی بارمی *

نفقه قدرلیدن آرتوقنی قرداشلرینه وفقیرلرکا یاردم ایتار اوچون کسب ایتمک مستحب در *

کسب ننک درست بولماغانی قایسی *

مجرد دنیاغه محبت اوچون بولغان کسب درست توکل در *

بنده هر وقت کم نی ایسونده توتماق تیوش *

الله تعالی نی ایسده توتمق تیوش *

وهر وقت نی نرسه نی خاطرده توتوب آننک اوچون اجتهاد کرک

آنکسزدن کله تورغان اولوم نی دائم ایسده توتمق کرک وهر وقت آننک اوچون آزوق ایتوب الله غه عبادت قلمق کرک *

والحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله وصحبه اجمعين *

اوقومق
و
یازمق